

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Pardubice

Inspekční zpráva

Speciální škola při Hamzově dětské léčebně, Luže, Košumberk 37

Košumberk 37, 538 54 Luže

Identifikátor: 600 024 059

Zřizovatel: Školský úřad Chrudim

Školský úřad Chrudim, Poděbradova 842, 537 01 Chrudim

Termín konání orientační inspekce: 9., 10., 12. a 16. května 2000

Čj.	102 191/00-4033
Signatura	oj1ot201

ÚVODEM

Speciální škola při Hamzově dětské léčebně (dále jen HDL) má mnoholetou tradici. Současný název školy je v platnosti od 1. března 1999, dříve Základní škola a Zvláštní škola při HDL, Luže. Součástí školy tvoří základní škola s kapacitou 150 žáků, zvláštní škola s kapacitou 50 žáků a pomocná škola s kapacitou 20 žáků. Ve škole je vyučováno dle platných učebních osnov jednotlivých typů škol, učební plán je redukován dle výnosu MŠMT ČR čj. 25282/78-200, z 31. srpna 1978, varianta C, tj. žák je vyučován tři hodiny denně (výjimečně 2 hodiny denně).

Dle ředitelem školy předloženého přehledu naplněnosti školy ke dni 27. dubna 2000 je základní školství zastoupeno 71 žákem (10 tříd), zvláštní školství 21 žákem (5 tříd) a v pomocné škole je vyučováno 12 žáků (2 třídy). Individuálně je vzděláváno 5 žáků. Celkem má škola 109 žáků. Výše předložený přehled vypovídá na základě dikce § 3 odst. 6 vyhl. MŠMT č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, o nižší míře naplněnosti sestavených třídních kolektivů. Ve zvláštním školství je využita možnost minimálního počtu žáků na jednu třídu, tj. čtyři žáci. V případech individuální výuky žáků došlo k porušení právní normy (viz protokol). Tito žáci jsou jednotlivě vyučováni bez příslušné odborné podkladové dokumentace, k jejich vedení, vyjma jednoho případu, nebyly sestaveny individuální výchovně vzdělávací plány.

Škola zabezpečuje výuku žáků ve třech pavilonech. V pavilonu C, dětská ortopedie (skoliosy páteře, pourazové stavy, Perthesova choroba) jsou k dispozici tři učebny a dále se provádí výuka v pokojích imobilních pacientů. Průměrný pobyt dětí v HDL na tomto oddělení činí čtyři týdny. Pavilon B, dětská neurologie (především pacienti s dětskou mozkovou obrnou), umožňuje učitelům realizovat výuku ve čtyřech stabilních učebnách. Dalším pracovištěm je pavilon E, rovněž neurologie, s jednou učebnou (škole postoupila speciální mateřská škola). Dětské pacienti neurologického oddělení setrvávají v HDL delší dobu, často i několik měsíců.

V současné době zabezpečuje výuku tým 11 pedagogů (z toho dvě důchodkyně). Šest pedagogických pracovníků splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro učitelství ve speciálním školství - pozn. *čerpáno z podkladů ředitele školy, neboť škola jako neprávní subjekt nevede doklady o dosaženém vzdělání zaměstnanců školy.*

V porovnání s inspekčním zjištěním v roce 1996 došlo ke značnému úbytku vyučovaných žáků, počet učitelů se snížil o čtyři.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola

Během inspekce byla sledována kvalita vzdělávání žáků v 1. - 4. ročníku a v 6., 8. a 9. ročníku základní školy. Žáci jsou vyučováni podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847 /96-2. Většina učitelů splňuje požadavky odborné a pedagogické způsobilosti pro učitelství ve speciálním školství. V hospitovaných hodinách byla sledována kvalita výuky v předmětech: matematika, fyzika, český jazyk a literatura (čtení a psaní), anglický jazyk a německý jazyk.

Příprava a plánování výuky spočívaly ze strany učitelů v konzervativním pojetí vedení vyučovacích hodin. Bylo využito především učebnic, tabule, případně namnožených učebních textů. Zhlédnuté hodiny postrádaly širší využití názorných motivujících pomůcek, demonstrace didaktické techniky nebyla během inspekce zaznamenána, přestože se v kabinetech školy nachází. Výukové cíle nebyly vždy jasně a srozumitelně stanoveny a ne vždy bylo přihlédnuto k věkovým zvláštěnostem, možnostem a schopnostem žáků. Organizace výuky hodin

v souvislosti s obsahem učiva většinou umožňovala žákům pracovat svým osobním tempem, učitelé volili individuální přístup k žákům. V některých případech nebylo efektivně využito přirozené soutěživosti žáků, především v hodinách matematiky.

Sledované hodiny probíhaly zčásti v kmenových učebnách, které nebyly příliš prostorné ani esteticky podnětné. Chyběla výzdoba žákovskými pracemi, základní vybavenost učeben podtrhávala nemocniční ráz místností. Z hlediska uplatnění psychohygienických zásad učebny neodpovídaly optimálním výukovým podmínkám. Vyučovací jednotky probíhající u lůžka byly z hlediska motivace žáků působivější, neboť dětské práce z výtvarné výchovy a názorné pomůcky navozovaly pozitivní motivaci ke školní práci.

Ke kladům zhlédnutých hodin na I. stupni (čtení, psaní, matematika ve 2. ročníku) patřilo zařazení rozmanitých forem práce ve snaze vést žáky k samostatnosti a rozvoji komunikativních dovedností. Některé učitelky zadávaly žákům nepřiliš jasně a srozumitelné pokyny k plnění úkolů. Místy docházelo k opomenutí opravit žáka při chybné odpovědi. V jedné vyučovací hodině bylo zjištěno, že předkládané učivo nebylo přiměřeně náročné věku žáků a nemělo podporu v již známém a v dostatečné míře upevněném učivu. Prostor pro samostatné a aktivní učení byl zařazován do výuky jen výjimečně.

Motivace a využívání dosavadních zkušeností žáků a aktualizace učiva byly rozdílné v různých hodinách i v předmětech. Ojedinele bylo zaznamenáno, že učitelka nerespektovala pedagogické zásady přiměřenosti a posloupnosti. Učitelé většinou při hodnocení vědomostí žáků brali ohled na individuální schopnosti a oceňovali snahu a pokrok. Při hospitaci byla zaznamenána malá frekvence zkoušení a prověřování znalostí žáků. Není prokazatelné, do jaké míry si žáci osvojili požadované vědomosti, návyky a dovednosti.

Ve sledovaných hodinách vytvářeli učitelé žákům klidné prostředí založené na vzájemném porozumění.

Vzhledem k rovnováze pozitiv i negativ byla kvalita vzdělávání v uvedených předmětech základní školy dobrá.

Zvláštní škola, pomocná škola

Ve zvláštní a pomocné škole byla sledována kolektivní výuka českého jazyka a literatury, matematiky, řečové výchovy, výtvarné výchovy a individuální výuka jednoho žáka v českém jazyce. Žáci jsou vzděláváni v souladu s deklaroványými vzdělávacími programy, pro zvláštní školu čj. 22 980/97-22, pro pomocnou školu čj. 24 035/97-22.

Systém sledovaného typu speciálního školství neumožňuje dlouhodobé plánování výchovně vzdělávacího procesu. Vyučující se přizpůsobují častým změnám ve složení žákovských kolektivů. Flexibilita jednotlivých vyučujících je různé úrovně. Někteří učitelé jsou schopni akceptovat změny rychle, ale bylo zjištěno i obtížné přizpůsobení se kolektivu žáků. Rovněž úroveň přípravy na výuku byla odlišné kvality.

Většina sledovaných hodin byla vedena odborně a pedagogicky způsobilými učiteli. Všechny vyučovací hodiny probíhaly v učebnách, které jsou ve většině případů velmi zdařile vybavené potřebným názorným materiálem a esteticky upravené. Vyjma několika imobilních dětí se jednalo o žáky chodící. Žáci na invalidním vozíku mají k dispozici speciální lavice s nastavitelnou pracovní deskou. Přirozené relaxační prvky byly zařazovány pouze některými vyučujícími. V hodině matematiky starších žáků zvláštní školy bylo konstatováno porušení zásady přiměřenosti. Vyučující místy používali namnožené učební texty. Ve využití učebnic převažovaly tituly z nakladatelství Septima a Parta. Přesto, že škola disponuje didaktickou technikou včetně počítače, zakoupeného jako učební pomůcka, není tato ve výuce dostatečně využívána.

Ve stanovených výukových cílech vyučovacích hodin převládaly odpovídající požadavky ze strany vyučujících. Výjimečně došlo k nejasně formulovaným pokynům, nedostatečně vysvětlené nové látce a nereagování na dotazy a připomínky některých žáků. Zvláště ve výuce žáků pomocné školy byly respektovány individuální potřeby a zvláštnosti žáků, vyučující použili speciální metody a formy práce pro osvojení základních znalostí, návyků a dovedností. Místy byly zařazeny aktivity soutěživé a aplikační, uplatněno spojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi. Hodina výtvarné výchovy byla provázena reprodukovanou hudbou, vytvářející hudební kulisu pro rozvoj estetického citění. Někteří vyučující poskytovali žákům omezený prostor ke svému vyjádření, hodinu vedli se znatelnou převahou vlastní aktivity a monologu.

Ve většině hospitovaných hodin se objevovaly pozitivní motivační výzvy. Žáci byli často chváleni za zdařilý výkon. Ke klasickému prověřování učiva nebylo přistoupeno. Vzájemná interakce mezi učiteli a žáky se odvíjela od osobnostních vlastností učitelů. Byl sledován velmi milý a přívětivý vztah, ale rovněž zcela konzervativní přístup k žákům.

Ve vzájemné komunikaci ve třídě převládla pozitivní atmosféra. Komunikativní dovednosti žáků byly rozvíjeny pouze omezeně. Žáci se k sobě chovali velmi dobře, vzájemná pomoc měla empatický podtext.

Kvalita vzdělávání ve zvláštní a pomocné škole byla velmi dobrá.

Proces plánování a přípravy výuky má svá výrazná specifika, byl dobrý.

Personální, materiální a psychohygienické podmínky výuky byly dobré.

Organizace, formy a metody výuky byly dobré.

Motivace a hodnocení žáků ve vyučovacím procesu byly celkově velmi dobré.

Interakce a komunikace mezi žáky a pedagogy navzájem byly velmi dobré.

Celkově byla kvalita vzdělávání dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Škola prochází v posledních letech výraznými systémovými a materiálními změnami ve výchovně vzdělávacím procesu v přímé návaznosti na koncepční a profilační změny a trendy zdravotnického zařízení. Zkracuje se délka hospitalizace dětí, což přináší méně efektivní působení na žáky ve výchovně vzdělávacím procesu. Po stránce materiální je nynější situace ztíženější, neboť prostory pro výuku se omezily (říjen 1998 skončila výuka na pavilonu G). Dle ředitele školy je permanentně hlavní důraz kladen na propojení výchovně vzdělávací práce jako součásti rehabilitace v přímé souvislosti s péčí léčebnou se záměrem čelit nežádoucím důsledkům hospitalizace dětí. Cílem výuky ve speciální škole je poskytnout žákům takový rozsah vědomostí a informací, aby se po návratu do své kmenové školy mohli bez větších problémů znovu zapojit do výchovně vzdělávacího procesu. Koncepční záměry jako samostatný dokument nejsou vedením školy zpracovány.

Pro daný školní rok je zpracován plán práce. Obsahuje základní organizační pokyny, hlavní úkoly pro práci školy a časový harmonogram konání pedagogických rad.

Organizační struktura školy je jednoduchá. Řediteli školy jsou přímo podřízeni všichni ostatní pracovníci školy, tj. zástupkyně ředitele, učitelé, hospodářka a uklízečka. Jejich povinnosti a kompetence nejsou vymezeny. Pouze v případě zástupkyně ředitele byla sestavena pracovní náplň, která je však formulována příliš obecně, okruhy činnosti nejsou jasně specifikovány.

Pracovní náplň hospodářky školy, pracovní úvazek 1,0 (škola není právním subjektem) není stanovena, dle vyjádření ředitele školy její práci řídí a kontroluje pouze ústní formou.

Jediným poradním orgánem ředitele je pedagogická rada, která zasedá pětkrát ročně. Záznamy jsou vedeny. Skutečnost, že s obsahem a závěry jednání pedagogické rady jsou účastníci seznámeni, nelze doložit. Vyučující mají přístup k potřebným informacím o žácích. Spolupráce se zdravotnickým personálem je dle vyjádření obou zainteresovaných stran dobrá a zároveň je zajištěna ochrana osobních údajů žáků. Stanovený „Řád Speciální školy při HDL v Luži - Košumberku“ obsahuje povinnosti žáků a tzv. další ustanovení, týkající se organizačního zajištění chodu školy. Dokument nezahrnuje demokratické prvky v rámci uplatnění dětských práv. V sestaveném protidrogovém preventivním programu jsou stanoveny zásady a cíle naplnění, absentují však konkrétní prostředky realizace. Z analýzy další povinné dokumentace školy vyplynulo, že některé další dokumenty jsou vedeny s nedostatky. V třídní knize není prováděn ředitelem školy zápis učiva individuální výuky. Rozvrh vyučovacích hodin, jako povinný dokument školy, neposkytoval inspekčnímu týmu jasnou orientaci ve skutečně stanovených pracovních úvazcích jednotlivých pedagogů. Osobní záznamy o žákovi, zasílané kmenové škole, většinou nemají erudovanou úroveň, chybí sdělení klasifikace žáků. Tento dokument není ve škole archivován, netvoří součást spisu žáka. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/1999 předkládá základní informace o škole vyjma personálního zajištění výuky (viz protokol).

V organizaci školy nebylo možno zaznamenat účinné prvky řídicí činnosti. Pokyny a rozhodnutí ředitele školy nejsou z převážné části doložitelné. Prezentace školy na veřejnosti není výrazná, škola se nezapojuje do vyhlašovaných soutěží. Např. v oblasti výtvarných činností žáků vzniká řada zdařilých prací, které by byly předpokladem úspěšné reprezentace školy. Iniciátorem mimoškolních aktivit jsou především vychovatelé HDL. Spolupráce s rodiči žáků je většinou navázána v den nástupu dítěte na hospitalizaci. Zkušenosti pedagogů signalizují upřednostnění léčby ze strany rodičů před výchovně vzdělávacím procesem.

Vedení školy umožňuje aktivním učitelům uplatnit svoji iniciativu a tvořivost. Dle možností jsou využívány vzdělávací akce akreditovaných středisek. V letošním školním roce bylo doposud navštíveno šest seminářů s maximální možnou účastí pedagogů vzhledem k zajištění chodu školy. V rámci ocenění práce pedagogů jsou známa kritéria přidělování nenárokových složek platu.

V hodnocení žáků převládá pozitivní akcent na povzbuzení a motivační pochvaly. Respektováno je psychické zatížení dětského pacienta způsobené nemocí, ztrátou rodinného prostředí a kamarádů.

V oblasti kontrolních mechanismů školy byly zjištěny nedostatky. Kontrola pracovníků není systematicky plánována. Frekvence hospitací je minimální, záznamy jsou prováděny formou stručného popisu hodiny bez zhodnocení a závěrů. Výsledky kontrolní činnosti nejsou prokazatelným způsobem projednávány. Hospitace nejsou zachyceny v třídních knihách. Vzájemné hospitace, přes uložení řádem školy, nejsou realizovány.

Oblast koncepčních záměrů a plánování je průměrné úrovně, hodnoceno stupněm dobrý.

Organizování výchovně vzdělávacího procesu má citelně slabá místa, je ještě vyhovující.

Vedení a motivování pracovníků je velmi dobré.

Kontrolní mechanismy řádně nefungují, jsou ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Celkově je kvalita řízení dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT ČR o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 9. února 1999, čj. 13 509/99-21.
- Učební plán stanovený výnosem MŠMT ČR a MŠMT SR, čj. 25282/78-200, z 31. srpna 1978.
- Sdělení o výsledcích inspekční činnosti vykonané dne 16. dubna 1999, čj. O-10-02/9596-1999.
- Dotazník pro ředitele školy před inspekcí.
- Podkladová dokumentace o škole (interní materiál České školní inspekce).
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/1999.
- Rozvrh vyučovacích hodin.
- Třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy.
- Osobní dokumentace žáků.
- Osobní záznamy žáků (informace pro kmenovou školu žáků).
- Zápisy z pedagogických rad.
- Plán příjmů a propuštění 2000 - pavilon C (materiál HDL).
- Řád Speciální školy při HDL v Luži - Košumberku, ze dne 1. září 1999.
- Pracovní plán školy 1999/2000.
- Záznamy z hospitací (vedení školy).
- Přehled naplněnosti školy ke dni 27. dubna 2000.
- Program pro zefektivnění výchovně vzdělávacího působení na děti a mládež v oblasti protidrogové prevence a prevence dalších sociálně patologických jevů.
- Přehled dalšího vzdělávání učitelů 1999-2000.
- Kritéria pro stanovení osobních příplatků.
- Kniha úrazů.
- Jednací protokol.
- Záznamy z hospitací provedené Českou školní inspekcí.
- Sešity a práce žáků (výběr).

ZÁVĚR

Celkové hodnocení kvality vzdělávání a řízení školy je dobré. Ve srovnání s inspekčními závěry z roku 1996 je zřejmé, že škola v mnoha oblastech (naplněnost školy, materiální podmínky, řízení školy) prochází stagnujícím procesem.

Na základě inspekčních zjištění a dostupných evaluačních nástrojů Česká školní inspekce konstatuje, že finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům využívány efektivně vyjma zavedené individuální výuky několika žáků (viz protokol).

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eva Škodová	E. Škodová v. r.
Člen týmu	Mgr. Zuzana Hamanová	Z. Hamanová v. r.

V Pardubicích dne 5. června 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 13. června 2000

Razítko

Ředitel školy	Podpis
Mgr. Petr Neumeister	P. Neumeister v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrá	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-06-27	102
Zřizovatel	„	„
Rada školy	Není zřízena.	

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nepodány.